

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj: Egész évre 4 frt. Félévre 2 „ Negyedévre 1 „	A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajkért kapják.	Ugy a lap szellemi részét illető cikkeik, mint az előfizetési pénzek a „Közmuvelo- des” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várho küldendők.

Mindentudás és Nemtudás.

Beszélgetés a nagy világrendről.

Irta: **Radányi József.**

(Vége.)

M. Ugyan hová ragadtak el gondolataid? Észrevétlenül átugrottál az elmállás korszakára! S miért az a hideg zuhany? Félsz talán a haláltól, drága tested szétbomlásától? Ugyan minő joggal követelhetjük mi, kik csak tegnap óta létezőnk, s holnap már nem vagyunk, lakhelyünk örök tartósságát, ha elgondoljuk, hogy a mi gögös emberi nemünknek élete, egész politikai és vallási történetével, s magával a bolygó életével együtt az örökké valóságban csak egy pillanatnak álmát képezi?

N. Littrow ezeket jól tudta, sőt igen elmésen meg is írta. Nem ilyesmit értek én a hideg zuhany alatt, hanem azon támadást, mely az elmállás eszméjében a Newton által felállított általános nehézkedés törvényével szemben lappang, a mely törvény pedig előtte mennyei dicsfényben ragyogó tudományos dogma volt. Hogyan is mehet széthullás által tönkre egy világ? Ugy látszik mintha e fogalom ellentétben állana egy a molekulár erővel, mint egyáltalán a nehézkedés törvényével. Megmondom miért?

Minden test parányokból áll, melyeket egymástól hűzagok (likacsok) választanak el. Azon erő, melylyel ezen parányok egymást kölcsönösen vonzzák, molekulár erőnek neveztetik és igen fontos, mert nélküle az egész természet egy össze-vissza vetett, rendetlen atom-halmazt képezne, homokrakáshoz hasonlót, alak-összefüggés- és mozgás nélkül. Ámbár a molekulár-erő csak oly csekély távolságra hat, mely a felfegyverzett szem által sem észlelhető, a Föld vonzereje hozzá képest még is egészen elenyésző csekélység. Kitűnik ez abból, hogy az atom az egyenes vonalú világosságsugárban harmincz, sőt több foknyi rögtöni hajlást képes előidézni, míg Földünk vonzereje, a felületén levő testeket futások irányából 1 másodperc alatt 15 lábnyira téríti ki. Tegyük fel, hogy egy

atom hatásköre, vagyis azon űr, mely azt körülveszi, 1 hüvely ezereedik részét teszi. Miután a világosság 1 másodperc alatt közel 42000 mf-det halad, $\frac{1}{1000}$ hüvelyk űrt egy másodpercnek 12 billiómodik része alatt szalad át; s mivel ily végtelen rövid idő alatt a világosság megtérése által 30 foknyi eltérést okoz, ezen körülmények alapján a matematikusok kiszámították, hogy a *molekulár-erő azon erőt, melylyel az egész Föld a felületén levő testeket magához vonzza, 6720 qu.átíliószor mulja felül.* A végből tehát, hogy Földünk valaha az elmállás állapotába jusson, előbb ugy ezen molekulár, — valamint a központi erőnek is, valami előttünk ismeretlen módon, végkép meg kellene semmisülnie . . . Képzhető-e ily állapot?

M. Igen is, hallgasd meg csak *Flammariont*: „Azt sem tudjuk, mondja, mi ez a nehézkedés alapjában véve? Ez a vonzási erő általános-e? A testek nem jöhetnek-e oly physikai és chemikai állapotba, a hol a nehézkedés elveszti a maga érvényét? Nos tegyük fel ezt egy pillanatra, — így folytatván, az elmállási processust hosszabban fejtegeti, minek a veleje ebből áll: A Föld kövecses lesz egész középpontjáig s részei semmiféle központi erő által nem tartatnak össze; néhány század alatt elveszti gömbalakját, s p-ra alig észrevehetően elszóratik pályájának egész hosszában. Ime itt a darabokra züllött világ. Mind ez, akkor, a mikor a Napba hulland. És ha ez a Napnak is végzete, ez a gömb is porrá fog zutatni. A világ ezen hamvai kóborolni fognak az űrben addig, midőn egy hatalmas középpont vonzása által a teremtés tégelyébe vetetnek és a világ minden tájairól eme központ felé verődött hamvak mind egyesülnek, hogy együttes összeütközésük a teremtésnek és izzásnak új tüzhelyét képezze.

És *Flammarión* a gravitatio iránti kételyével nem áll egyedül; van még két ilyen tudóstársa — tres faciunt consilium. — Az egyik báró *Dellinghausen*, ki 1872-ben fölvetette a kérdést: „Lehetséges-e a vonzerő? A másik *dr. Mohr*, ki a vonzerőt megfoghatatlannak és physikailag

ehetetlennek tartja. Idézem még Tyndall ide vonatkozó szavait: „Oly bizonyosan, mint egy óra lefutott sulyai nem képesek maguktól soha felszállani, ha csak egy új erély velők nem közöltetik, az előhaladó századok szerint a bolygók oly biztosan fognak a Napba aláhullani.“

N. Ez már csakugyan mindentudás, legalább Tyndall-nál, mert ő a történéndőket „bizonyosan“ és „biztosan“ tudja. De hát miért nem tudja Flammarion is ép oly bizonyosan? Ő csak is „egy pillanatra“ teszi fel, hogy így lenne, ha úgy lenne! Mi rí ki ebből legpraegnansabb bizonyíték gyanánt? Az általam képviselt álláspont, — a *nemtudás!*

M. Az elmállás a Föld természetes halála leend, kimulhat azonban hirtelen halállal is, ha esetleg valamely égitestbe üdődik. Az emberi nemre ezen utóbbi bír csak jelentőséggel, mert ez a véletlen műve lévén, bekövetkezhet bármikor, míg az elmállást megelőző periodust, t. i. a szerves világ elpusztulását, mérhetlen időközök, számos aeonok választják el a jelentől. Az éggömbök összeütődéséről pedig Flammarion nem beszél föltételesen, mint az elmállásról, hanem határozott hangon. Kijegyeztem „Népszerű Csillagászatban“—ából erre vonatkozó szavait felolvassom: „Haladjunk át a csillaghalmazokon, eme távoli világokon, a ködökön, melyek a Tejútban világítanak, vizsgáljuk a rettentő képződések, ne ijedjünk meg a távoli csillagoktól, midőn azok felénk közelednek, vagy aláhullanak előttünk az örök mélységbe, mint a zuhanó tűznek könnyecseppjei; figyeljük meg a *gömbök összeütődését, az összetört világok romjait, és* ujaknak születését; kövessük a rendszerek hullását azon középpont felé, melyhez tartoznak.“

N. Ismerem, ez nevezett művének a finaléja. s inkább *költői szórakoztatás*, mint tudományos értekező. Kitészik abból is, hogy pár lappal elébb egészen ellentétes nézetet nyilvánít, mondván: „Ha bármelyik csillag a vonzó középpont felé hull alá, a sebesség, melyet ezen esés következtében kap, egészen új irányba tereli őt, és így *keresztülhasítja a mindenséget anélkül, hogy akárminő összeütődéstől tartani lehetne.*“

A gépészetben a *gépen kívül* kell keresni az erőt, mely a mozgást eszközözi. Így olvastam ezt valahol. Itten is ezt kell tennünk, mert, mint a tudósoktól halljuk, a „kosmos“ nevű gépben nem található fel az erő, mely azt működtesse folyvást helyesen és *tartósan*. Nyugodtak lehetünk. A bölcs Regulator gondoskodik arról, hogy az általa mozgásba hozott gépezet „*physikai és chemikai*“, vagy más erők strájkolása miatt, örökös működésében soha meg ne akadjon.

Reassumálom, hány kérdésként mutattam ki a nemtudást: a) Nemtudás az aethernél; b) Nemtudás a melegnél; c) Nemtudás a Nap természeti tulajdonságainál; d)

Nemtudás a Kant-Laplace-féle elméletnél; e) Nemtudás az általános nehézkedésnél. S végre mint a multkor kimutattam, f) nemtudás a bolygók tengelyforgásánál. Lehetne még akár hányat megállapítani az égi dolgok körül; de elég lesz egyszerre ez a hat cardinális *korlát a korlátlan* tudvány mérséklésére. . . . Közelebbi alkalommal elmélkedjünk, ha úgy tetszik, a Föld problémáiról. . . . Jó éjszakát.

Karcolatok

a magyar nemzet második évezrednek küszöbén.

A szabad közművesség.

II.

Az ördög nem alszik. A szabadközművesség csábos palástjában és bohóc süvegében mint a világbéke angyala a demagógia bombasztikus és cafrangos nyelvén hízolgi be magát a világtársadalom minden ízébe. — Hogy ott van a vallás-erkölcsi és politikai élet minden legparányibb mozzanataiban, az I. pont alatt mondottakból röviden, de világosan lehet látni. —

A hol az isteni jóság és végtelen, tökélyűség eszméje felvillan, a szabadközművesség sátányi szelleme, az elátkozott irigység gonosz lelke, mint Isten és minden jó ellensége ott lappang, hogy hálójába kerítse, törébe ejtse az együgyűeket, a kicsiny hittieket, a szájhösiesség és szőhonfúság után rajongókat. —

Röpiratokban, falragaszokban, dob szóval, nagy reklámokkal hirdetteti gyermekies ártatlanságát. Mint világkomediás játssza a bámuló népség szórakoztatására a világ különböző és kínálkozó piaczaiban felvont bódéiban, az emberiség boldogításának hamis lárvája alatt, titkos komédiáit. —

Mást hirdet reklámjaiban és mást tesz, mást művel színlalái, kortinái mögött. —

Igy? Titkon, elrejtőzködve, bujkálva, sötét odukban munkálják és ápolják a világbékét, művelik az emberiség üdvét és boldogságát? Oh! vakok világtalan vezetője!

Alig született és testesült meg 1717-ben valamely agyafurt és a napfény elői bujkáló szegény eltévedt észben a szabadközművesség ördögi eszméje, az emberiség legnagyobb jötevője, a kath. egyház az eltévedt emberi elme és csodaszülöttében felismerte a bárány bőre alá rejtőzött farkast; felismerte a hízolgó mézes szavak leple alól ámitó és csábító gonosz kigyó sziszegéseit. — Kelemen pápa a kath. egyház, mint szerető és övéiről gondoskodó édes anya nevében már 1738-ban, tehát 21 évvel e titkos szekta keletkezése után, — szeretett gyermekeit figyelmeztette a rettenetes veszedelemre, mely őket e társulat által fenyegette, és a szabadközművesek közé lépő katolikusokat (Const. in eminenti. 1738. ápr. 24.) átokkal is sújtotta. —

Hasonlóképpen cselekedtek a hazudás, ámitás és csalás bujkáló szellemének barlangjával a következő pápák; u. m: XIV. Benedek 1751 május 18; VII. Pius 1821 szept 13; XII. Leo 1825 márczius 13; VIII. Pius 1829 május 21; XVI. Gergely 1832 Auguszt. 15; IX. Pius 1846 nov. 9 és 1865 szept. 25; végre jelenlegi szentséges Atyánk, a nagy bölcseségű s az egész világ által bámult kiváló mérsék-

letű XIII. Leo 1884 ápril 20 „Humanum genus“ kezdetű enciklikájában. —

Mit jelentenek ezen idézett egyházi intézkedések? Azt, hogy azon katolikusok, kik szabadkőművesekké lesznek, ipso facto megszűnnek katolikusok lenni és pedig azért, mert a katolikus egyház legfőbb törvényhozója az oly katolikusokat ezen esetben, mint isteni fenséges elveivel és intézményeivel ellenlábosokat nem tűrheti meg s nem tarthatja méltóknak arra, hogy kebelében pihenjenek és grasszáljanak, ott helyet foglaljanak.

Főlölesleges lenne ott igazolni az egyháznak a szabadkőművességgel szemben elfoglalt állását és helyes eljárását.

Allamtársadalom és egyházellenes céljait és üzelmeit csak a megcsalattak, rászédettek és elbolondítottak együgyű tudatlan csapatja nem látja. Könnyebb és olcsóbb dolog hazudni. szájhösködni, mint czáfolni. — A szabadkőművesség bármennyire is iparkodik szerencsenjét fehérre mosni, titkos és nyílt tényeivel már a józan gondolkodás tana szerint önmagát árulja el. A hazudás önmagán hordja bélyegét és ismérveit.

Az igazságnak nincs oka titkolózni. S hogy a szabadkőművesség titkolozik, ebből látszik, hogy nincs igaza. Nyílt tényeiből pedig világosanlátszik, hogy igazsággellenesek. —

A szabadkőművesség állam, társadalom, egyház és vallás-erkölcs-ellenes működését sok jóra való állam kormánya belátta már, nem csak a kath. egyház. Nem kell erre példáért messze menni. Tudjuk, hogy a szabadkőműves társulat a monarchia másik feléből még ma is ki van zárva, mint állam- és egyházellenes szövetség, melynek föld alatti aknaműködését ellenőrizni nem lehet. —

Feltéve, de meg nem engedve, hogy a szabadkőművesség csakugyan már a múlt században annyira népszerű intézmény lett volna Magyarországon is, hogy páholyaiban helyet foglaltak a magyar fő- és köznemesség, a kath. egyház, a tudomány, irodalom stb. képviselői, császárok, királyok, fejedelmek, hercegek stb. ezekről meg kell jegyeznünk, hogy ezek bármily magas polczon állottak és fényben ragyogtak legyen téltre voltak vezetve, rá voltak szedve meg voltak csalva, nem ismerték céljait, üzelmeit, erkölcsi és tudomány tekintetében hiányzott náluk az a tudat, melylyel ha bírnak bizonyára nem lesznek nyomoru bábokká. Gyarló emberek voltak, kik tévedhettek és tévedtek is, s mint ilyenek a szabadkőművesség világboldogító és regeneráló kultus vagy civilizáló képessége és céljai stb. mellett mit sem bizonyítanak. Nem tulajdonítandó és tudható be tehát nekik vétkül, mert nem tudák mit cselekedének. — Vagy örjöngők valának s így szintén hasonló módon bírálendók el. . . . — Ebből az is kitünik, hogy józan gondolkodású és kath. ember nem lehet szabadkőműves.

TÁRCZA.

A virágok mint tanítók.

Most midőn a gyönyörű szép tavasz a maga teljes pompája és szépségével ékeskedik, s ki van nyitva a természet dicső nagy tankönyve, azt hiszem nincs olyan ta-

nitó, ki elmulasztaná növendékeit ezen tankönyvből oktatni.

Ez a leghibátlanabb tankönyv, a melyből tanulhatunk.

Nem szükség ennek használatára a közoktatási kormánytól engedélyt kérni, nem kell ehhez nagyon mély tudományos képzettség, mert ebből minden tanító, — ki a tavasz szépségén Isten mindenhatósága és jóságát bámulni képes s kinek leike a természet kellemes és jót igéző látványán kedvvel telik el, — képes oktatni. —

A hány fűszál annyi betű; a hány virág, fa, bokor madár vagy rovar, annyi gondolat, velős mondat, költemény, igazság és szemléltetőkép tárul elénkbe. Hisz maga Jézus Krisztus a tanítók tanítója is az ég madaraihoz és a mezők liliomaihoz utasítá hallgatóit, hogy azoktól tanuljanak. — Avagy talán nincs mit tanulni a 19-ik század tanítójának a virágoktól? . . . nincs az a tudós író — hívják bár Bajza Lenkének, Szalay Erzsinek, Gyujtó Izabellának s tudj' Isten még kinek, avagy nincs az a Sугáruai állami képzőben végzett tanító, — kinek ajkairól hasznosabb ismeretek mézcseppei folynának, mint minők a virágok kelyhéből fakadnak; csak legyen a ki figyeljen rájuk és értse néma, titkos beszédjüket.

Korunk pipere irodalma, mely a divatos bon-tonra oly sokat ad, összeállította az uri társaskörök számára a „Virágnyelv“ című könyvecskét, melyet betéve is tud akár melyik, — a modern divathoz alkalmazkodni tudó — „Nagysád“ és „Urfi“, de a haszonnélküli hóbort helyett még senkinek sem jutott eszébe a keresztény ifjúság számára egy amannál sokkal értékesebb „Virág Pædagogiat“ írni; pedig sokkal több haszonnal járna a természet virágaitól komoly tanácsokat s életbölcseiséget tanulni, mint szerelmi frazeológiát. —

Különböznem is szükséges szakkönyv, mert nagyon sokat lehet tanulni a virágoktól anélkül is. Csak vezesd ki tanítványaidat egy szép tavaszi napon a rétre, erdőre, mezőre vagy — ha van — az iskola kertjébe, s ébreszd föl figyelmüket a különböző virágok iránt, mutogasd meg a virágokat mind egyenkint, avagy mutasd meg a teljes virágban diszlő és méhtől zsongó gyümölcsfákat, s tapasztalni fogod, hogy növendékeid már is tanultak valamit, mielőtt szemléltetésed külön szóbeli oktatás által megmagyaráztad volna.

Lehetetlen föl nem ismerniök a virágok szépségén először is Isten bölcsességét, jóságát, szeretetét, ki a mi gyönyörködtetésünkre ily szépnek teremté a virágokat. —

Oktatásod alatt midőn a virágokról beszélsz nem elég, hogy csak azok részeit, növekedését, hasznos vagy káros voltukat stb. megnevezd, hanem mily alkalmasan összekötheted az ily oktatást a vallászmékkal és magával az emberi élet változóságával, s mily alkalmas pillanat ez arra, hogy növendékeidet szintén a virágokhoz hasonlitsad, kik az egyház buza földjén, Isten kertjében diszlenek.

Továbbá mily alkalmas a virágok élete arra, hogy növendékeidet az Isten akarattján való megnyugvásra, tehát a saját sorsa és helyzetével való megelégedésre oktassad. — Figyelmezteted a gyermekeket arra, hogy a virágok

közt mily nagy különbség van szín, alak, illat s faj tekintetében és a különböző virágok tenyésztési helyökre majd ilyen, majd amolyan földben diszlenek; egyik a meleg, másik a mérsékelt égélj alatt (pompázik; nó de azért legkevésbé sem irigykednek egymásra, hanem mindenik sorsa és helyzetével megelégszik. — Elmondhatsz valamely virágregét és levezeted ebből az emberre vonatkozó erkölcsi tanulságot.

Igy pl. elmondhatod a violáról szóló regét, hogy mily elégedetlen volt a viola sorsával és miként kívánczozott a patak mellől a völgybe, majd a hegyre, hogy a többi virágoknál magasabb ponton lehesen, míg végre csuszva mászva a hegytetőre ért; de nemsokára hó borította el a hegy magas tetejét s ez az elégedetlen violának halálát okozta. — Mily alkalmasan megmagyarázható e regéből az, hogy az ember is csak akkor lehet valódi boldog, ha helyzetével, körülményeivel megelégszik, mert a sorsával elégedetlen ember soha sem lehet lelkiileg nyugodt s miként a viola nagyravágyásáért halállal lakolt, az ilyen ember is mindinkább gyors léptekkel közelget végpusztulása felé.

Megtanulhatja e regéből a gyerek azt, hogy jobb modu és nagyobb észtehetséggel bíró tanulóársaitól ő se irigyeljen semmit, hanem helyzetével és eszmével, — melyet Isten bölcs belátása szerint nem egyformán adott mindenkinek, — legyen megelégedve.

De alkalmasok a virágok annak megtanítására is, hogy a gyermekek közt, — különösen lánykáknál kifejlődni szokott ruha-hiuságot, — mint a kevélység, lenézés, gőg, büszkeség s más ilyen bűnöknek előkészítőjét — lelkiileg és testileg megutáltassuk. Hiszen a virágok mily különböző színűek, de azért soha sem irigyli a kék virág a pirosnak vagy bármely másnak színét stb. . . . Tulajdonkép a legigénytelenebbnek látszó virág is oly szép, hogy annak szépsége mint isteni Mesterünk mondá: „Salamon királyi dicsőségét is fölülmulja.“

Igen, egy virág, egy legigénytelenebb fűszál mellett is megszégyelhetik illetve megaláztatják magukat korunk materiális, tudósi, kik jóllehet mindennek létezését a természet működése és nem Isten kegyéből akarják kimagyarázni, de azért legnagyobb igyekezetök daczára sem bírtak egy igénytelennek látszó virágmagvat is vegytanilag előállítani.

Tudjuk azt, hogy a virágok nem diszlenek minden égélj alatt és kedvezőtlen időjáráskor, mint tikkasztó hőség, tartós szárazság, májusi fagyok következtében könnyen kivesznek és elpusztulnak. Csak a kertész gondos ápolása, felügyelet és rendszeres öntözés védheti meg a virágokat. Midőn mindezeket elmondjuk növendékeinknek, ugyanekkor figyelmeztetjük arra, hogy e tekintetben is éppen úgy vagyunk mint a virágok. Valamint a rájok kedvező vagy kedvezőtlen időjárás nagy befolyást gyakorol, ugy nekünk is földi és sironituli boldogságunk attól függ, hogy minő mértékben táplálkoztunk azon evangéliumi kútöböl, mely a keresztény tanok, erények és erkölcsök sziklájából fakad. Valamint a kertész gondos ápolása és öntözése által a virág szépen virít, ugy mi is ha lelkünket az imádság harmatjával öntözzük, — az erények ápolása által a kedvezőtlen időjárástól, — a bűntől — oltalmazzuk, akkor mi is nemcsak itt a földön, hanem a siron tül életben is virulni fogunk.

Hirneves költők Petőfi mondja:

Virág s az erény
Két atyafi gyermek;
Egy szívben egymással
Nem ellenkezhetnek.

Tudod mi a virág?...
A földnek jósága.
Tudod mi a jóság?...
A lélek virága.“

Ha többször vezettet növendékeidet a szabadba a virágoktól tanulni, mindenestre meg fogják kérdeni a kíváncsi kis fejek tőled, mi az oka annak, hogy pl. az ibolyát vagy némely más virágokat is csak kora tavasszal látunk és azok most sehol sem láthatók?... Hát nem figyelmeztetnéd ilyenkor az emberi élet mulandóságára, mely miként a virág, ma van és holnap elhervad; de valamint a virág a bekövetkezendő tavasszal újból kivitir, ugy vagyunk mi is, mert miként a költő mondja:

„Mi is szintén elhervadunk,
Ha ránk fu a halál szele,;
De föléleszt majd egykoron
A föltámadás reggele.“

Ennyit említék meg azon számtalan sok jó közül, melyekben a virágok mindenkor kitünő tanítók lehetnek; de vannak az embernek sok oly rossz szokásai is, melyeknek elhagyását a virágoktól szintén megtanulhatjuk.

Igen gyakran vannak oly pajkos gyerekek, kik részint könnyelműség, részint vigyázatlanságból letaposnak vagy leszédnek a szebb külsővel bíró virágokat.

Másik gyermek meg nem elégszik azzal, hogy klapját virágokkal ékesítheti, hanem szeretné az összes virágcsoportot letépni. No de ezt még nem lehet a kis gyerekeknek rossz szándékul betudni, hanem inkább tudatlanságnak; jóllehet ez már jele annak, hogy az a későbbi korban rombolási ösztönné fogna fajulni. — Midőn az ilyen cselekedetet látod, figyelmeztetted arra, hogy a szabadságnak is meg van határa és nem minden szabad az embernek azért, mert az ő akaratának ugy tetszik. Ez által tanítod meg illetve készited elő arra, hogy na majd emberré válik uralkodni tudjon magán.

Figyelmeztessed növendékeidet az egyes virágok szépségére, mit még inkább feltűntethetsz, ha egy mikroszkop segítségével nagyitva szemlélteted őket. Intsed a virágok iránti gyöngéd ovatosságra és szeretetre, „Mert ki ezt szereti, rossz ember nem lehet.“ — Mond meg azt is, hogy valamint a virágok iránt ovatosak vagyunk, azt nem csak a virágos kertben kell gyakorolni, hanem künn a szabad természetben is nemcsak a virágokkal szemben, hanem különösen tanuló és más embertársainkkal is hasonló ovatosság gyöngédség és szeretettel iparkodjunk elbánni.

Ime ezeket látám szükségesnek a sok közül elmondani, melyben a virágok jóllehet nem beszélnek, de azért mint tanítók ugy tünnek föl. Még ha elmélkedik e fölött bármelyik kartárs ur, kiegészítheti ezeket saját tapasztalataival. En csak egy ujjal akartam rámutatni arra, hogy a mi pályánkon sikeres működésünk föltétele czéljából, az igénytelennek látszó virágok is mily hasznos szolgálatot tehetnek.

Pongrácz J.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Főpásztori körut a felesik-gyergyói espereskerületekben.** Égbőlhozott hitünk isteni ihlete magasztos jelenetekben nyilvánul az ő Hargita tövében. Megújulnak a mult azon dicső napjai, midőn a magyar egy volt nemcsak nemzeti, hanem vallási érzelmeiben is. Ismétlődnek a diadal ünnepek, melyeket Krisztus egyházában 19 századon át a tántoríthatlan hit és a mindent átható szeretet szerzének. — De hogyan? Hisz az örök Istenség követé, a Szentlélek-Isten fölkenjét fogadja naponként az egyházához tántoríthatatlanul ragaszkodó, Istenét hön szerető kath. székely nép-Lőnhárt Ferencz erd. püspök urunk Ó-Nagyméltóságában. És hogy hódolat-teljes tiszteletének illő kifejezést adjon, az alázat, engedelmesség, hűség és ragaszkodás jeléül mindenütt megjelenik, lelkes ovációkat rendez, hogy meggyőzze az apostoli férfit arról, hogy csak nem fajult el a székely vér és az ősi vallási buzgalom, mely egykor életet és vért ada az igazság örök, szent igéjéért, ma sem lankad, hanem a tisztelet és törhetlen szeretet tényeivel hódol lelki kormányzója, Erdély nagy Püspökének.

Csikmegye határszélén, a Nagyerdőn, egy nagy küldöttség élén az alispán, Becze Antal ur fogadta a kegyes szívé Főpásztort. Megújultak a daliás idők emlékei. Láthatta a székely, hogy mik voltak ősei, megjelenítve álltak előtte a mult képei, midőn a hazaszeretet tényeiben irányadó világító fákllya az igazi vallási érzelmek vala. A mély vallási meggyőződés, az isteni igazság ihlete, a tántoríthatlan hűség Isten-és egyetlen egyházához, a mult idők dicső emlékei mind de mind kifejezést találtak e fogadtatásban. Mintha a hős Hunyadi, vagy Hollós Mátyás diadal csapatát látta volna a szemlélő maga előtt. A diszmagyarba öltözött alispán vallás és hazafiságtól lángoló beszéde lendületes szavakban hirdeté az örömet, melyet Csik érez Főpásztora megjelenése fölött. És ez épen kapóra jött a mult októberi ostentatiók után. Mert ezen tény, e vallási meggyőződésből folyó hódolat míg egy részről jele Csikmegye kath. vallási hitszilárdságának, addig másrésztől biztos bizonyíték arra, hogy a szűz-tiszta csiki székely nép soha sem fogja ősei vallását elhagyni, soha sem engedi vallási meggyőződését zavartatni.

Valóságos és nem készített diadal ünnep volt ez. Nem rendelet, nem parancs, nem szokás, nem külső rideg formaiság, hanem a szeretet, a tiszta szív sugalma, az alázat-teljes hódolat rendezék ez ünnepet. — A kegyes Főpásztor Ur atyai meleg szavakban megköszönvén Csikmegyének e szép figyelmét, örömmel lépte át Csiknak határát. A Hargita tövénél a Nagy erdő alatt díszes banderium várta egyházi és nemzeti lobogók alatt a jó Atyát. Csik-Szerecs város végén a művészileg készített díszkapu alatt Felcsik kerületi papsága a város és nagy közönség jelenlétében pedig sovárogra várta ő Excellentiáját. Délután 5 órakor megérkezett a Főpásztor ur. Harsány éljenzések, szünni nem akaró öröm-rivalgások után ft. Murányi Kálmán esperes-helyettes rákosi plebánus úr megragadó szép beszédben üdvözlé a főpásztort.

Erre meghatóan kegyes atyai szeretettel válaszolt Püspök Urunk és a valódi meggyőződés hangján nyilvá-

nitá örömét, melyet már az első benyomásoknál érzett atyai szíve. Innen a felcsiki ker. papság kíséretében diadalmenet közepett vonult végig a szépen díszített csinos városban. A kies város élénk lakossága rang és nemkülömbőség nélkül sietett virágot hinteni az apostoli férfit utjába. Gyors rabogással érkezett meg $\frac{1}{2}$ órákor Csik Somlyóra. Itt megkezdődtek a páratlan ovatiók.

A hitközség képviselő testülete, a közeli vidékek és megyékből összegyűlt búcsújáró hívek roppant nagyszokásával várakozott ő Nagyméltóságára a község végén felállított díszkapu alatt. — Alig szállott ki a kegyes Főpásztor kocsijából, Csikmegye főjegyzője Tek. Madár Imre ur üdvözlé a hitközség nevében. Meglepo elragadó volt a beszéd. Az öröm, a vallásos hódolat, a megható lelkesültség hangjában oly magasztos kifejezést nyertek, minőre csak az önzetlen szeretet képes. Röviden, de velősen kiemelvén Excellentiájának a vallásosság, nemes erkölcs, tudomány és művészet érdekében itt a tanintézetek körül tett magas érdemeit: a nagy közönség üdvkiáltásaival végzé beszédét, mire a Főpásztor ur szokott kenetteljességgel válaszolt. Nagy néphullámzás között megérkezett a menet a szerzetesi templom előtti térre, hol az áhítatos búcsújárók még nagyobb sokasága közepében, az ifjuság és tanári testületek élén főtisztelendő Imets F. Jakó gymn. igazgató ur fogadta ő nagyméltóságát. Lelkes beszéde e kegyhely multjának dicső emlékeit megragadó módon állitá a hallgató elé, és a kegyelmek anyjának, Máriának segélyében bizva végezte beszédét.

A templom ajtajánál a szent-ferenczrend érdemteljes rendfőnöke Fötiszt. László Polikárp ur fogadta az összegyűlt papság élén a hódolat és tisztelet környezte Főpásztort.

Magasztos, fonséges, Pünkösöd szombatja volt ez. Megújult most egy három százados dicső esemény emléke. Megünnepeltetett a kath. székely nép egy nagy fontosságú ténye. Hasonlított e nap István gyergyó alfalvi pap győzelmi ünnepéhez, melyet ez a kath. Csik vitézei és ünneplő közönségével 321 évvel ezelőtt ugyanezen napon a Bold. Szűz Csik Somlyói csodatévő szobra körül rendezett, hogy ott Istennek hálát rebejjen azon győzelemért, melyet a Nagyerdőn János Zsigmond erőszakoskodó eretek hada fölött tegerverrel kivívott. Ismétlődött most ezen diadal . . .

A kegyes Főpásztor elvégezvén az isteni kegyelem anyja előtt hódolat-teljes tiszteletét, bevonult a kolostorba, hol nyíjas szeretettel fogadá a megyei valamennyi dicasteriumot. Az est-homály beálltakor a gymn. és képezdei ifjuság fákllys menetet rendezett — ő nagyméltóságú tiszteletére. — Fényes jól sikerült beszédekben, öszhangzó énekekkel fölváltva üdvözlék a kegyes Főpásztort, ki lelkesítő szavakban fejtegeté az igazi vallásosság és törhetlen hazafiság legszentebb eszméit. Utalá az ifjuságot nemzeti multunkra, hogy abból tanulja meg az Isten iránti szeretetet, a tiszta erkölcs föltételeit és az önzetlen hazaszeretet fonségét. — Végre megköszönvén a nagyreményű ifjuságnak Főpásztora iránti eme figyelmét, atyai áldásával bocsátá el őket. Ez alkalommal voltak kivilágítások is Főpásztor úr tiszteletére. Különösen említésre méltó a gymn. transparent eme figyelemre méltó szavakkal: PÜSPÖK URUNK LÖNHÁRT HEVSVIVVEL EZ ISKOLA FENNÁLD, MUZSÁNK HARCZAIN ÁT LÉGY TE VEZÉRE SOKÁ!

Verebesi.

— **Kritikai levelek.** XIV. — Mielőtt a nyári hő-
ség végleg elálmosítaná az ekklesia főtanácsának érdemes
és élelmes irástudóit, — avagy mielőtt még újból eszükbe
juthatna Csikban, a melyet ők is rosszmájulag bár, de
mégis elismertek „szent földnek,“ — a kálvinistaságnak
egy újabb expositurát gründolni; jó lesz, ha ráfordítjuk
az ekklesia ez idő szerint szolgáló Kaitásainak tekintetét
egy évszázados bűnre, a mely keletkezésében, lefolyásában
és következményeiben, egészen nyilván és el nem vitat-
hatólag a „magyar vallás“ rovására esik. És e bűn, az *el-
oldósodás*. Uraim! le nem mossa ezt a tisztelt ekklesia
szellemi képesfeléről annyi szappan sem, a melyt tesztem
azt az enyedi „kolégyom“ mintaszertűen kezelt erdeiből
termelhető hamuzsirrall újabb 300 év alatt elő lehetne
állítani! — S bár valószínű, hogy újból kiteszem maga-
mat a „Pr. Közl.“ matathiási haragjának, még sem kerül-
hetem el, hogy a mit mondtam azt be is bizonyítsam.

Mielőtt Erdély kálvinistává tettetett volna, nem ismert
eloláhosodott magyarokat. Ellenkezőleg. Tudjuk, hogy már
szent István idejében, s azóta mindig költöztek be az or-
szágba idegen lovagok, a kik itt magyar nemességet nyer-
vén, beolvadtak a nemzethe s törzsapái lettek „legtörzsö-
kösebb“ nemes családainknak. Ez tagadhatlan tény; vala-
mint az is, hogy a bennélő nemzetiségek kiválóit is, a
közös római vallás és a nemességi előjog révén az uralko-
dó nemzet időről-időre, lassú procedurában bár, de épp
oly biztosan asszimilálta. S az így magyarokká lettek test-
tel-lélekkel magyarok is maradtak. E tekintetben csak Hu-
nyadi János és Oláh Miklósról, mint legföltünőbbekre aka-
rok utalni. S minden jel arra mutat, hogy Mátyás király
ezt a magyarosítási politikát teljes öntudattal követte is.
Jöttek azonban a szomorú idők; jött a vallási harc, a
török uralom stb. s mindezek után előtűnik áll most az a
szomorú tény, hogy jó része a hajdani erdélyi magyarság-
nak el van oláhosodva. — Midőn azonban azt keressük,
ki a hibás, nagy segítségünkre jön az a körülmény, hogy
éppen a protestáns táborból indult meg az egetverő zaj,
mely a visszamagyarosítást oly szörnyen sürgeti. Ez a
körülmény azt látszik mondani, hogy a magyar vallás
hibás egy kicsit ebben a dologban; hogy most mégis a
mások segélyével, de *a maga firmája alatt* szeretné az
állapotokat megjavítani, hogy aztán nagy élelmesen a ma-
ga hasznára és nagyobb dicsőségére aknázza ki ezt a ha-
zafias érdemet!

— Csakhogy mások sem estek ám a fejök lágýára,
tisztelt atyafiak!

Mert belátták ezt s mondták is a kik belátták, hogy
ez a nagy mulasztás az „évangélium szerint réformált“
lelkiismeretekre van betáblázva! Nosza lett erre mosako-
dás! Hunyadmegye klaszikus földjén, — a mely a töb-
bi közt azért is klaszikus, mert színtere a kálvinizmus
nemzet-rontó, oláhosítási klasszikus indolenciájának — tá-
madt egy mézesajku tiszteletes úr, a ki röpiratban állott
neki a kérdés megadásának, s Szöcs létére úgy elcsavarta
a dolgot eredeti céljától, hogy csakúgy hízta bele a
hajlékony vastag nyakszirtet.

— Szerinte merőben a háboruk s a Hóra-Kloska fé-
le patália irtotta ki az új hit érdemes híveit, s miután ezek
alatt minden kétséget kizárólag magyarokat kell érteni; --

tehát a hunyad-megyei magyarságot is. A mi tagadhatat-
lanul elmésen volt kigondolva a tiszteletes úrtól, mert hát
így kimosván az ekklesia szenyését, a Hórák zavaros vi-
zeiben, habár nem is egészen tisztán, dehát annyira — a
mennyre mégis kifehéritette volna, s a mi türelmes kö-
zönségünk rehabilitáczióinak így is ejfogadja.

Csakhogy nem egészen így áll a dolog. Mert annak is,
hogy a közönség az eloláhosult magyarok számát oly szer-
telen nagyra gondolja, megvan a maga oka. S ez ok az,
hogy a protestáns zamatú magyar lapok azt a mi félig
igazság, egészen tállalják be, s így midőn a publikumot
csalják, önmagukat is a szédelgés útjára lovalják.

Mert az, hogy most az erdélyrészi eloláhosodott ma-
gyarság nagy hányadáról lehet írni és beszélni, csak
felében igazság; másik felében humbug és szédelgés. Egy
azonban mindkét esetben bizonyos, s ez az, hogy az egyik
hiba éppen úgy nyomja a kálvinizmust mint a másik. A
miről majd jövőre szólunk!

— **Egyleti élet.** „A csiki róm kath. tanítóegyesü-
let“ alcikói köre f. évi ápr. 19-én Csik-Menaságon tavaszi
rendes gyűlést tartott.

Vendégei voltak: Föt. Imecs F. Jákó főesperes, gym-
n. igazgató, ált. egyesületi elnök, tek. Váradai Sándor csik-
sztyörgyi birtokos, t. Ferenczi Ignác közs. bíró helyből
és Márton Károly felső sztyörgyi közs. tanító kolléga.

A rendes tagok — kettő kivételével — mind meg-
jelentek. A főt. kerületi papság, minthogy ezzel egy idő-
ben — ugyanott — tartá korona értekezletét: tiszt. Buslig
József és Koródi Péter s. lelkészek személyében képví-
selte magát.

A „Sztlélek“ segítségül hívása — a Papp István ta-
nitó és Benedek Gábor ktanító — helyi tagtársak — által
eszközölt gy. tanítások meghallgatása és az isk. gyerme-
kek szokás szerinti eltávolítása után, Ferenczi Ignác a fia
olvasta fel — nagyszabású — elnöki beszédét, melyben
avatott kézzel mutatott rohamosan haladó, de a hit iránt
közönyös korunk alliberalis — és aiscialisainak mindazon
üzelmekre, a miket az egyedül üdvözítő kath. vallásunk-
nak szentségi jellegéből való kivetkőztetése, a ker. társad-
alom és világrendnek őskori alapjában felforgatása cél-
jából, hovatovább lázas tevékenységgel folytatnak.

Ezen áramlattal szemben nekünk — úgy mond —
kath. néptanítóknak idejekorán állást kell elfoglalni. Eltö-
galt állásunk pedig, csak úgy és akkor leend biztos vé-
delmi álláspont, ha nagy horderejű tanítói és nevelői ma-
gasztos feladatunk megoldásában a legfőbb „Tanítómaster“
szellemét egy percig sem feledve, mindig szemünk előtt
tartva: a reánk bízott nemzedéket édes jó anyánk az egy-
háznak — isteni és erkölcsi erényekkel felvértezett — hü,
tántoríthatatlan bajnokaivá képezzük, a kiknek szívében
aztán biztosak lehetünk, hogy korunk álbölcseleinek, ha-
mis prófétáinak ujjfajtájú, mérges plántái termékeny ta-
lajra nem találандnak! Beszédének végén körünk mun-
kálkodására Isten segítő kegyelmét és áldását kérve: a ta-
nácsközományt megnyitja.

Az elnöki megnyitó a gyűlés által éljenzéssel fogad-
tatott és a jegyzőkönyv mellé csatoltatni — indítványo-
zásra — elhatározottat.

Ezt követte a gy. tanítások bírálata, melyben részt-

vettek: Pongrácz Mihály, Tamás Imre és Kolumbán Agoston.

Egyes megjegyzéseket azonban többen kockáztattak Szóbjáótt ugyan is a gy. tanítók magatartása, hangulata, figyelemtartása, a követett módszer, tanmenet, alak stb. Egyébiránt mind a két tanítás sikerültnek nyilvánított.

Olvasatott a mult gyűlés jegyzőkönyve, melyen változtatás nem történt.

A jegyzőkönyv felolvasásával kapcsolatosan Csoboth István tagtárs indítványozza: hogy a köri gyűlésekről elmaradt rendes tagok nevei után következőleg írássék jegyzőkönyvbe távolmaradásuk nem — vagy — igazolása. Elnök a gyűlés által idevonatkozólag utasított, hogy a kimaradókkal szemben, szabályszerű eljárást kövessen.

Erre a ntdő Vitos Mózes ny. lelkész ur szívésségéből olvastatott: „Szemelvényül.“ „A tanító feladata a család és társadalom iránt“ — című nagyobb kéziratból. Érdekes, paedagogiai becsesl bíró, terjedelmes munka vala, melyet végig fokozódott érdeklődéssel hallgatánk.

Körünk ntdőségének illetén jóindulatu figyelméért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz, s felkéri Balogh Pál tagtársat: miszerint ntdőségét ilyen értelemben értesítse.

Ezután Péter Balázs tagtárs szavalta Tanisnak „Ad az Isten“ cz. költeményét. A kellő hang- és taglejtéssel előadott szavolata szintén sikerült.

Imets F. Jákó ált. egyesületi elnök, püspök Ur ő nméltóságának kegyes leirata tolytán értesíti a gyűlést, hogy az egyesületbe belépő és az abból más tankerületbe távozott tagok esetről esetre jegyzőkönyveltessenek, hogy így az egylet tagjainak számáról, mindig tiszta adattal rendelkezessék.

Korody Péter s. lelkész pedig a kör figyelmét a „Szent-István-Társulat“-ra hívja fel. Ismertetvén annak szervezetét és céljait, ajánlja: hogy abba az egyesület tagjai minél tömegesebben belépjenek; a hol csekély évi tagdíjért (3 frt. 15 kr) kitünő munkákat nagyon olcsó árban (90 iv) kapnak a tagok tagilletményül, köztük a jeles „Kath. Szemle“ f. iratot, mely a külföld bármelyik tudományos f. iratával versenyez.

K. P. szives felhívása a kör részéről a lekötelezettség érzetével fogadtatott, a menyiben a társulati tagok sorába belépni, vagy 5-en már jelentkezünk.

A következő — őszi — gyűlés helyül Cs.-Kozmás állapított meg, amely alkalommal gyak. tanítást tartanak a helyi tanítók, a méhészetről felolvas: Benedek Gábor és szavalni fog: Kolumbán A. tagtárs.

Végül még egy pár — szűkebb körü — indítvány és kebli ügy megbeszélgetése után, a gyűlés elnököleg berekesztetett.

Mielőtt azonban szerény tudositásomat bezárnám, — távol minden önző, hiu dicséret, vagy kegyhajhászástól, a tisztelet és hálás megemlékezés hangján kell szóljak ált. egyesületünk főt. elnökéről, a ki -- utóbbi időkben — köri gyűléseinken is tevékeny részt vesz, abban szives készséggel közremunkál!

Éljen soká a buzgó pap, a lelkes tanférfiu!

Todor István
köri jegyző.

Irodalom.

— **Rendkívüli kedvezmények.** Hogy irodalmi vállalataimnak nagyobb lendületet adjak, következő kedvezményekben fogom részesíteni az újonnan érkező előfizetőket.

1. Ha papi előfizető jelenkezik a „Havi szónok“-ra és a „Családi Regénytárra“, együtt ugy, 7 frt helyett csak 4 frt 60 kr. lesz az előfizetési díj, vagy megfelelő számu intenc.

2. A világi előfizetők a „Családi regénytár“-ra díj nélkül fogják kapni, „Azok a papok“ című s elismeréssel fogadott regényemet.

Még következő munkáim szerezhetőek meg:

3. „Külföld szónokai“ 1886-iki évfolyama 7 frt 20 kr, vagy 33 intenc.

4. „Havi szónok“ 1887-iki félév folyama: 1 frt 50 kr, vagy 7 intenc.

5. „Azok a papok“ regény 1 frt 60. vagy 8 intenc.

6. „Leben des hl. Muard“ francziából németre fordított jeles tartalmu munka, 35 iv tartalommal 60 kr, vagy két intenc.

Aki a 3., 4. 5-ik szám alatt jeleltekre egyszerre előfizet, mind a hármat féláron kapja.

A megrendelések nevemre, Kispestre intézendők. Kis-
pesten, 1888. május hó 10.

Ribényi Antal.

— Megjelentek és beküldettek: a.) **Havi Közlöny** az elméleti és gyakorlati lelképásztorság köréből. XI. évf. májusi füzet. Szerkesztik Tokody Ödön és Patzner István, Temesvárott. Megjelenik minden hónap 15-ik és 20-ik közt. Ára egész évre 4 frt, félévre 2 frt. Egyes füzet 50 kr.

— b.) **Jó Pásztor.** Egyházi folyóirat VIII évf. 8 füzet. Szerkeszti Hajóssy Gy. Krizánt. Budapest.

— c.) **„A kath. hitterjesztés lapjai.“** Képes havi közlöny. VII. évf. 6 füzet. Szerkeszti Nogely István, Nagyváradon Ára egész évre 3 frt, egyes füzet 30 kr.

— d.) **Jézus szentséges Szívének hírnöke.** Havi folyóirat az imaapostolságnak és Jézus szents. Szíve tiszteletének terjesztésére és ápolására, 1888 évf. 6 füzet. Szerkeszti Tóth Mike, Kalocsán. Ára egész évre 1 frt 50 kr.

— e.) **Szűz Mária-virágos kertje.** Havi folyóirat. A bold. Szűz tiszteletének ápolására. 1888 évf. 6 füzet. Szerkeszti Tóth Mike. Ára egész évre 1 frt, — a „Hírnök“ megrendelőinek 80 kr.

— f.) **„Isten Igéje“** szent beszédekben. Szerkeszti Jagicza Lajos. XIII évf. 7 füzet. Ára egész évre (12 füzet) 2 frt.

— g.) **„Armenia.“** Magyar örmény havi szemle. II. évf. 6 füzet. Szerkesztik Govrik Gergely és Szongott Kristóf. Ára egész évre 4 frt, félévre 2 frt. egyes szám ára 40 kr.

— h.) **Az öt boldog angol vértanu Jézus társaságából.** K. A. német eredetije után az egyházi hatóság jóváhagyásával kiadja a „Hírnök“. Kalocsán 1888 Kis 8° 84 l. Ára 30 kr.

— i.) **Költemények.** Szerzé és Kiadja Jozgits János, baranyajános plebános, Pécsen 1888 kis 8° 93 lap.

— j.) **A bibliai történetek gyakorlati magyarázata.** Irta Knecht Frigyes Jusztus, magyaritá a Kalocsai növendékapság „Szent“ Ágoston-egylete. II rész. Ujszövetség. Kalocsán 1888. 8° 496 l.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Ürnapját** a püspöki székváros szokásos kegyelettel ünnepelte meg. A szt. ténykedést, püspök ur ő mlga távolléte folytán, Barts Ferencz nagyprépost-püspökhelyettes ura ő nsga végezte, fényes segédlettel. A hívek nagy sokaságán kívül résztvettek a fényes egyházi ünnepélyben a városi tanács és különféle hatóságok, valamint a helyi várórség tisztikara a zenekarral és díszlövésekre kirendelt katonasággal. A sz. mise ugy, mint a körmenet alatt a papnövendékek dalkara működött, Fogarasi János karnagy vezetése mellett.

— **Ft. dr. Temesváry János** tanártársunk a középtanodai tanárképzési vizsgálatok utolsóját is, f. hó 5-én, Kolozsvárt jó sikerrel kiállotta. Gratulálunk!

— **Az új veszprémi püspök.** Az üresedésben levő veszprémi püspöki székre *Báró Hornig Károly* cz. püspök, kultuszminiszteri osztály-tanácsos ur ő mlga neveztetett ki. —

— **Az érettségi vizsgálatok** a kfehérvári püsp. Lyceumban f. hó 4-én és 5-én tartattak meg dr. Finály Henrik helyettes főigazgató és dr. Szinnyei József miniszteri biztos jelenlétében. Vizsgát állott 24 ifju, kik közül jól érett 4, egyszerűen 17, három hónapra vizsautasított 3. — Tekintve az érettségi vizsgálatoknál most divó szigort, elég kedvező eredménynek mondható.

— **Hitélet falun.** Torda Aranyosmegye Harasztos vegyes vallásu nagyközségben Pünköszt napján szép és örvendetes ünnepélynek voltunk tanui, u. m. egy anya két nagykoru gyermekével és két fiatal házaspár tért vissza az ev. ref. telekezetből a rom. hath. egyház kebelébe. Ntdő Bálint Endre helybeli lelkész ur, miután az átveendő az oltár elő léptek, remek beszédben kifejtette, hogy a rom. kath. anyaszentegyház nem erőltetett soha senkit, s ma sem erőltet, de a hozzá vissza térőket a szeretet melegével öleli át, mert inkább örvend egy eltévelyedettnek megtérésén, mint kilenczvenkilencz igazon. — Szentháromság vasárnapján lelkész ur az élő rózsza füzérről nevezett Mária Társulat zászlóját szenteltefel, mely alkalommal szivet-lelket elragadó ékes szóállással beszélt a keresztshadjáratokról, a zászlók és keresztlobogók üdvös használatáról a rom. kath. egyházban. Lelkész urnak új állomásán rövid n havi buzgó működésének eredményeiből — csak ennyit valék bátor megemliteni, melyből bátran következtethetni, hogy a rom. kath. egyházra jelen körülmények között bő aratás vér Harasztosan. B. Kántor.

— **Mi a közérdek?** A közérdek — mondja a „P.L.“ egyik magvas cikkében — nagyon tágas és ruganyos fogalom. Nyujtható, mint a rétestészta. Mindenki azt foglalhatja bele, ami neki tetszik, és azt hagyhatja ki belőle, ami neki nem tetszik. Az emberi individualitás, a vallási érzelmek, a családi vagy a magánérdekek mind beleszólnak e dologba s az eméleri önzés, a fursfang nem egyszer öltötte magára a közérdek pávatollait.

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, PAL ISTVAN, STRAUBERT ÖDÖN, Dr. VERESS FERENCZ.

Nyomatott Papp és Ferdinándnál a püsp. lyc. nyomdában Gyulafehérvárt.

— **Gyászhir.** Kartársi benső részvétellel vettük a következő gyászjelentést: A Gyergyó kerületi rom. kath. Papság, — továbbá: idős Avéd János és neje: Frunkutz Teresia, mint szülők; Mari, férj: Kedves Tamásné; János és Kristóf, mint testvérek: a maguk, családjaik és számos rokonaik nevében fájó szível tudatják szeretett paptársuk, illetőleg: gyermekük, testvérük és rokonuk: *Avéd István* gyergyótekeröspataki lelkésznek hosszas szenvedés és a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után, életének 51-dik s papságának 28-dik évében, folyó hó 29-ikén, délutáni 2 óraker, tüdő-gümőkórban történt gyászszos elhunytát. Az Ur anyala örökdiék porai fölött!

Szerkesztői üzenet

— **Ft. dr. Csász I. urnak:** Az uti rajzot köszönettel vettük; jövő számunkban megkezdjük. Fogadja Ftsgd legszívesebben köszönetünket meleg érdeklődéséért. —

Maria czelli gyomorcsöppek.
Kitünő hatásu szer a gyomor minden betegségekben.

Védjegy. Földmúlhatatlan étvágyhiány, gyomorgöngyöseség, rossz illatu lélekezet, felvívódás, savanyu felbőfenes, kolika, gyomorhurut, gyomorerés, homok- és darakepződés, túlságos nyálkakepződés, sérgaság, undor és hányás, főfájás (há a gyomortól ered), gyomorgörcs, székszorulás, a gyomornak ételekkel és italokkal való túlterhelése, giliszták, lep-maj- és aranyeres bántalmak esetében. — Egy üvegese ára használati utasítással együtt 35 kr., kettős palack 60 kr. Központi szétküldés **Brady Károly** gyógyszerész által **Kremsierben** (Morvaország).

Kapható minden gyógyszerertárban.

Övös. Valódi maria czelli gyomorcsöppeket csak hamisítják és utánozzák. A valódiság jeleit minden üvegnek pirosra a fenti védjeggyel ellátott borítékba kell göngyöltve lennie és a minden üveghez mellékelte használati utasításon meg kell jegyezve lenni, hogy az Kremsierben Gusek Henrik könyvnyomdájában nyomtatott. 90 U

Hamisítatlanul kapható: Gyulafehérvárt: Fröhlich Gyula gyógyszerésznél. — Szászvároson: Deak György, Graffius József, Wlad N. gyógyszerészeknél. — Szászsebes: Binder Lajos és Reinhard G. C. gyógyszerészeknél. — Mezőgyes: Schusztér gyógyszerésznél. — Szerdahely: Schimert Chr. Fr. gyógyszerésznél. — Radnóth: Jeney D. gyógyszerésznél. — Verespatak: Moldován Lajos gyógyszerésznél. — Hátszeg: Csonka József gyógyszerésznél.

Wien, IV. Bez., Goldegg-Gasse No. 15

Bremen in **G** mit **Schnell-** dampfern nach **Amerika.** Expedition nach **Australien** Nähere Auskunft: durch **F. Missler,** General-Schiffs-Expeditent.

Bremen, Bahnhofstrasse No. 30.

